

KONKURS POLONISTYCZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV–VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP SZKOLNY

10 października 2023 r. godz. 9.00

Ważne informacje:

1. Masz 90 minut na rozwiązanie wszystkich 15 zadań.
2. Pisz długopisem lub piórem, nie używaj korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz ponownie.
3. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu na to przeznaczonym. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
4. Zwróć uwagę na fakt, że w niektórych zadaniach – zgodnie z informacją w poleceniach – oceniane są zapis i poprawność językowa.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	50	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/ego Szkolnej Komisji Konkursowej		

Tekst 1.

Jan Parandowski, *Mitologia* (fragm.)

Herakles był ulubionym bohaterem greckim. Każdy kraj i nieomal każde miasto chciało się pochwalić, że bodaj przez dzień gościło na swej ziemi syna Alkmeny. Legendy o Heraklesie w swym nieprzebranym bogactwie opłotły cały świat helleński. Śpiewano o nim pieśni i pisano sztuki teatralne. Chwilami stawał się zażywnym poczciwcem, siłaczem jarmarcznym, z którego naśmiewano się w komediach. Ale jednocześnie kochano go więcej niż bogów, pamiętając, że był niegdyś człowiekiem. Stał się symbolem ludzkości pracowitej i cierpiącej, symbolem trudu i nieugiętej wytrwałości. Mickiewicz z niego wziął przykład, gdy w *Odzie do młodości* chciał pokazać ideał odwagi:

*Dzieckiem w kolebce kto łeb urwał Hydrze
Ten młody zdusi Centaury,
Piekle ofiarę wydrze,
Do nieba pójdzie po laury.*

Poddany władzy niegodziwego tchórza uginał twardy kark w niezachwianej pokorze. Był niewolnikiem swej nadludzkiej siły. Nieraz ciążyła mu straszliwa maczuga, na której przysychało tyle krwi niewinnej. Był nabożny i gdzie mógł, stawiał ołtarze i świątynie. Pełnił służbę bożą z wylaniem człowieka, który wciąż potrzebuje pomocy niebios. Był sprawiedliwy. Drogi, które tyle razy deptał swą potężną stopą, oczyszczał z łotrzyków i rabusiów. Był dobry. Srogie doświadczenia rozszerzyły mu duszę i otwały ją na różnorodność życia, zaprawiając słodyczą jego wrodzoną dobroć. Wśród pożogi i mordów, które szerzył, pozostał nieskalany, albowiem wszystko, co uczynił, czynił z nieubłaganej konieczności. Tępił wszelką nieprawość i okrucieństwo, marząc o dniu, w którym wilk widząc uśpione jagnię nie będzie śmiał wyrządzić mu krzywdy.

Jan Parandowski, *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Londyn 1992.

Zadanie 1. (0–1)

... /1

Odwołując się do znajomości mitu o Heraklesie, wyjaśnij, do jakich wydarzeń z życia herosa nawiązał autor tekstu we wskazanym niżej cytacie.

Poddany władzy niegodziwego tchórza uginał twardy kark w niezachwianej pokorze.

.....
.....
.....
.....

... /2

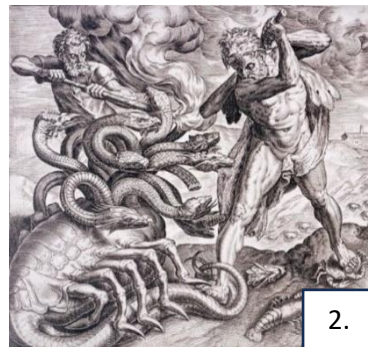
Zadanie 2. (0–2)

Pewien uczeń szkoły podstawowej przygotowywał się do konkursu mitologicznego i chciał zapisać listę 12 prac Heraklesa. Nie wszystkie jednak pamiętał. Uzupełnij listę – podpisz wskazane obrazy. Numer obrazu oznacza numer kolejnego zadania Heraklesa.

1) *upolowanie lwa nemejskiego*

2) .....

3) *srowadzenie lani ceryntyjskiej*

4) *polowanie na dzika erymantejskiego*

5) .....

6) *wybicie ptaków stymfalijskich*

7) *srowadzenie byka kretańskiego*

8) *srowadzenie klaczy Diomedesa*

9) *przyniesienie pasa Hippolity*

10) *srowadzenie wołów Geriona*

11) .....

12) .....

Zadanie 3. (0 – 2)

W podanym fragmencie *Mitologii* pojawiają się sformułowania o znaczeniu niedosłownym. Do każdego podanego cytatu z tekstu dobierz zdanie, które przekazuje ten sam sens w sposób dosłowny.

3.1. *Nieraz ciążyła mu straszliwa maczuga [...].*

- A. Miał wyrzuty sumienia z powodu popełnionych czynów.
- B. Odczuwał zmęczenie noszeniem broni.
- C. Był przerażony wizją kary od bogów.

3.2. *Srogie doświadczenia rozszerzyły mu duszę [...].*

- A. Stał się mądrzejszy od innych.
- B. Był bardziej wrażliwy na otoczenie.
- C. Zgorzkniał i przestał przejmować się innymi.

Przeczytaj fragment hasła słownikowego, a następnie wykonaj zadania.

Podróż / wędrowka – Przebywanie drogi do jakiegoś miejsca, przenoszenie się, przemieszczanie z miejsca na miejsce po rozległych terenach; kolejne odwiedzanie wielu miejsc w jakimś celu, w poszukiwaniu czegoś. Czasem wędrowka może przybrać formę pielgrzymki, czyli drogi, którą się przebywa, zmierzając do miejsca świętego. Może się też stać tułaczką, bezcelowym, nieustannym przenoszeniem się z miejsca na miejsce. W kulturze wędrowka odbywa się nie tylko w przestrzeni, np.: wędrowka dusz, podróż w głąb samego siebie, podróż w czasie. Podróżowanie może być motywowane wieloma różnymi przyczynami, może być świadomą decyzją bohatera lub wynikiem przypadku.

Na podstawie: B. Drabarek, I. Rowińska, J. Falkowski, *Szkolny słownik motywów literackich*, Warszawa 2004

Zadanie 4. (0–2)

Czy w opowieściach o Odyseuszu i Heraklesie motyw podróży jest tak samo realizowany? Zapisz swoje stanowisko i uzasadnij je dwoma argumentami, odwołując się do podanego hasła ze *Szkolnego słownika motywów literackich* i znajomości mitologii.

Stanowisko: .....

.....

Argument 1.: .....

.....

.....

Argument 2.: .....

.....

.....

... /2

Zadanie 5. (0–2)

Pewnego dnia wuj Tarabuk ze zdumieniem odkrył, że opowieści o słynnych podróżnikach mają wiele wspólnego. Postanowił opisać to poetycko. Wiersze wuja Tarabuka wciąż nie były doskonałe, choć jego ortografia znacznie się polepszyła.

O jakiej parze podróżników mówi każdy wiersz? Zapisz odpowiednie litery pod każdym wierszem.

A. Odyseusz	B. Herakles	C. Sindbad Żeglarz	D. Bilbo Baggins
-------------	-------------	--------------------	------------------

1. *Gdyby nie list, który otrzymali,
pewnie by w podróż się nie udali.*

..... i .....

2. *Obu wspierała bogini z Hellady.
Jednemu dała pancerz, drugiemu – porady.*

..... i .....

3. *W podróży zagadkę rozwiązywali,
mistrzami tej gry się okazali.*

..... i .....

4. *Przed kims wysokim obaj zadrżeli,
przedstawić mu się wcale nie chcieli.*

..... i .....

Zadanie 6. (0–2)

Przeczytaj podany niżej fragment interpretacji mitu o Odyszeuszu. Wskaż przy pomocy znaku X wszystkie zdania, które jednocześnie są zgodne z treścią mitu i stanowią potwierdzenie tezy Ewy Lach.

Podróż Odysa faktycznie odbywa się między kolejnymi postaciami żeńskimi, które obdarowują go swoją wiedzą i mocą zarazem, aby mógł pokonać następny etap krętej wędrówki.

Ewa Lach, *W poszukiwaniu samowiedzy*, „Kultura i Wartości”, nr 34 (2022).

1. Dzięki wsparciu Kasandry Odyszeusz stworzył konia trojańskiego.	
2. Czarodziejka Kirke ostrzegła Odyszeusza przed syrenami.	
3. Od nimfy Kalipso Odyszeusz otrzymał skórzany miech z wiatrami.	
4. Na wyspie Feaków Odyszeusz otrzymał wsparcie od królowy Nauzykai.	

Tekst 2.

Adam Mickiewicz, *Burza*

Zdarto żagle, ster prysnął, ryk wód, szum zawieci,
Głosy trwożnej gromady, pomp złowieszcze jęki,
Ostatnie liny majtkom wyrwały się z ręki,
Słońce krwawo zachodzi, z nim reszta nadziei.

Wicher z tryumfem zawył, a na mokre góry,
Wznoszące się piętrami z morskiego odmętu,
Wstąpił genijusz śmierci i szedł do okrętu,
Jak żołnierz, szturmujący w połamane mury.

Ci leżą na pół martwi, ów załamał dłonie,
Ten w objęcia przyjaciół żegnając się pada,
Ci modlą się przed śmiercią, aby śmierć odegnać.

Jeden podróżny siedział w milczeniu na stronie
I pomyślił: szczęśliwy, kto siły postrada,
Albo modlić się umie, lub ma z kim się żegnać.

Adam Mickiewicz, *Burza*, [w:] tegoż, *Dzieła poetyckie*,
t. I, *Wiersze*, Warszawa 1998.

... /2

Zadanie 7. (0–2)

Oceń poprawność podanych poniżej zdań dotyczących utworu Adama Mickiewicza *Burza*. Zaznacz *P* przy zdaniach prawdziwych.

1.	Wersy utworu zawierają równą liczbę sylab.	P
2.	W utworze występują rymy w układzie parzystym.	P
3.	W dwóch pierwszych zwrotkach występują rymy w układzie okalającym.	P
4.	W utworze występują wyłącznie rymy męskie.	P

... /2

Zadanie 8. (0–2)

W jaki sposób w utworze podkreślono niebezpieczeństwo sytuacji? Uzupełnij tabelę, wpisując do niej nazwy dwóch środków poetyckich, ilustrujące je cytaty z utworu Mickiewicza oraz objaśnienie ich sensu.

Nazwa środka poetyckiego	Cytat z tekstu	Objaśnienie

... /2

Zadanie 9. (0–2)

Wyjaśnij, na czym polega kontrast między postawą opisanego w ostatniej zwrotce podróżnego a postawami innych pasażerów w kontekście przesłania całego utworu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

... /4

Zadanie 10. (0–4)

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że zarówno utwór Adama Mickiewicza, jak i podany niżej obraz Josepha Claude’a Verneta obrazują potęgę morskiego żywiołu? Uzasadnij swoją odpowiedź za pomocą dwóch argumentów, odwołujących się do obu tekstów.

Zadbaj o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną swojego uzasadnienia.

Joseph Claude Vernet, *Burza morska*, (1714-1789).

Peter: Czemu służy latarnia morska?

Nemo: Chroni statki.

Peter: Nie. Nie temu służy. Ale kiedy tylko będziesz gotowa, by odpowiedzieć na to pytanie, dam ci klucze do latarni. To obietnica.

Zadanie 11.1. (0–1)

Wyjaśnij, jakie symboliczne znaczenie w filmie miała latarnia morska. W odpowiedzi odwołaj się do treści filmu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11.2. (0–2)

Wybierz jednego podróżnika lub podróżniczkę – bohatera utworu literackiego zamieszczonego w programie tego etapu konkursu. Odwołując się do historii tej postaci, wyjaśnij, co dla niej było „latarnią morską”, i dlaczego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0–2)

Uzupełnij wpisy w dzienniku wakacyjnych podróży, wpisując w luki zamieszczone w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie zgodnej z normą wzorcową.

Katowice, 1.08.2023 r.

Zawsze marzyłam o podróżach, a te wakacje to najlepszy czas na spełnianie marzeń. Już we wrześniu zacznę naukę w liceum im. (Hugo Kołłątaj) .....
..... i nie będę miała tyle czasu. Ahoj, przygodo!

Suwałki, 3.08.2023 r.

Właśnie przyjechałam do (Suwałki) ..... To wspaniałe uczucie! Zanim spotkam się z cicią na dworcu, mogę przez chwilę być taka samodzielna i dorosła! A może to właśnie mnie, (Anna Nowakówna) .....
....., przytrafi się najwspanialsza przygoda?

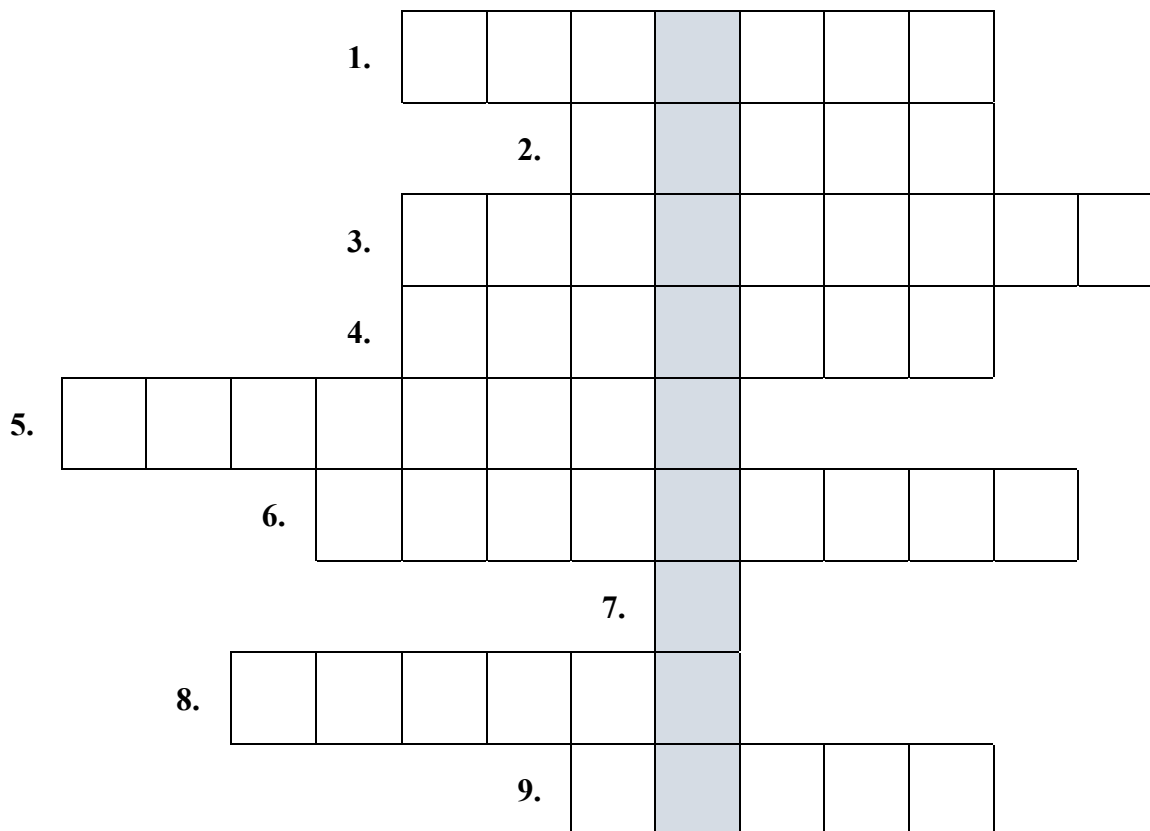
Suwałki, 4.08.2023 r.

Ciocia Joasia jest wspaniała! Najprawdziwsza poszukiwaczka przygód. Zaplanowała dla nas wielką podróż po całej Polsce! Pierwszy przystanek na naszej drodze już niedługo – zatrzymamy się na jakiś czas w (Wysokie Mazowieckie) .....
....., a potem wyruszamy dalej na zachód. Chcemy zobaczyć Gorzów Wielkopolski i Zieloną Górę w (Lubuskie)
..... Jestem pewna, że będziemy się wspaniale bawić!

Zadanie 13. (0–2)

Wpisz w odpowiednie miejsca krzyżówki wyrazy z podanego poniżej zdania. Następnie zapisz hasło krzyżówki i jeden przykład tej części mowy.

Nad ranem zmęczony podróżą i smutny wędrowiec wszedł do jasno oświetlonego wnętrza gospody „U Wysokiego”.

- 1. Rzeczownik, D., r. żeński, l. pojedyncza
- 2. Przysłówek
- 3. Rzeczownik, M., r. męski, l. pojedyncza
- 4. Rzeczownik, D., r. nijaki, l. pojedyncza
- 5. Imiesłów przymiotnikowy, M., r. męski, l. pojedyncza

- 6. Przymiotnik, D., r. męski, l. pojedyncza
- 7. Przyimek
- 8. Czasownik, 3 os. l. pojedynczej, czas przeszły, tryb oznajmujący
- 9. Rzeczownik, N., r. nijaki, l. pojedyncza

Hasło: .....

Przykład części mowy: .....

Zadanie 14. (0–2)

Przeczytaj zamieszczone w tabeli zdania. Wskaż, jaką funkcję w każdym z nich pełni rzeczownik *podróż* w różnych formach fleksyjnych. Wpisz literę oznaczającą funkcję w odpowiednim miejscu tabeli.

	Funkcja
1. Wyjazd do Chin był podróżą ich życia.	
2. Cały rok marzył o wielkiej podróży .	
3. W naszych planach na najbliższy rok nie ma podróży .	
4. Przez cały wyjazd pisałam dziennik podróży .	

Funkcje rzeczownika *podróż*:

- A. przydawka
- B. dopełnienie
- C. podmiot
- D. orzecznik

Zadanie 15. (0–20)

Ryszard Kapuściński w swojej książce *Podróże z Herodotem* tak pisał o przyczynach podróżowania: *Tak naprawdę nie wiemy, co ciągnie człowieka w świat. Ciekawość? Głód przeżyć? Potrzeba nieustannego dziwienia się?*

Napisz rozprawkę, w której sformułujesz stanowisko w tej sprawie i uzasadnisz je. Odwołaj się do cytatu, dwóch utworów wymienionych w programie merytorycznym tegorocznego konkursu oraz do zamieszczonej poniżej rzeźby Brunona Catalano z serii *Podróżnicy*.

Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ocena wypracowania (0–20)	WYPEŁNIA SPRAWDZAJĄCY
I. REALIZACJA TEMATU WYPOWIEDZI (0–2)	0 – 1 – 2
II. ELEMENTY RETORYCZNE (0–5)	0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
III. KOMPETENCJE LITERACKIE I KULTUROWE (0–2)	0 – 1 – 2
IV. KOMPOZYCJA TEKSTU (0–2)	0 – 1 – 2
V. STYL (0–1)	0 – 1 – 2
VI. JĘZYK (0–4)	0 – 1 – 2 – 3 – 4
VII. ORTOGRAFIA (0–2)	0 – 1 – 2
VIII. INTERPUNKCJA (0–1)	0 – 1
Łącznie za wypracowanie (zad. 15):	
Łącznie za zadania 1–14:	
Za cały arkusz:	

Źródła obrazów wykorzystanych w arkuszu:

<https://commons.wikimedia.org>

<http://www.valdiraguilera.net/os-doze-trabalhos-de-hercules.html>

www.kolekcja.zamek-krolewski.pl/obiekt-1379-burza-morska

<https://i.wpimg.pl/600x0/genialne-pl.wpcdn.pl/img/2019/10/travelers5.jpg>

[https://netflix.fandom.com/wiki/Peter_\(Slumberland\)?file=Slumberland_Peter_and_Nemo.jpg](https://netflix.fandom.com/wiki/Peter_(Slumberland)?file=Slumberland_Peter_and_Nemo.jpg)

Brudnopis